

Ö?rencilere Yönelik Mazeret Bulma E?ilimi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?rencilere Yönelik Mazeret Bulma E?ilimi Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26633>

Özet

Ö?rencilere Yönelik Mazeret Bulma E?ilimi Ölçe?i (ÖMBEÖ), P?nar Elmas ve Sibel Akf?rat tarafından 2015 y?l?nda geli?tirilmif? psikometrik bir araçtır. Ölçek, ö?rencilerin akademik ba?ar?s?zl?k veya zorluk durumlar?nda kendilerini korumak amacıyla çe?itli içsel veya d??sal mazeretler üretme e?ilimlerini ölçmek üzere tasarlanm??tır. Bu e?ilim, genellikle özsayg? (self-esteem) koruma stratejileri ba?lam?nda incelenmektedir. Ölçek geli?tirme çal??mas?, mazeret bulma e?ilimi ile ö?rencilerin ba?lang?çtaki özsayg? düzeyleri aras?ndaki karma??k ili?kiyi anlamay? amaçlam??tır.

Ölçek, yap?sal geçerlilik ve iç tutarlılık analizleri sonucunda toplam 6 maddeden olu?makta olup, 5'li Likert tipi derecelendirme format?n? kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Mazeret Bulma E?ilimi, Özsayg?, Akademik Ba?ar?s?zl?k, Öz-Engelleyici Davran??, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Faktör Analizi, Güvenirlilik

Yazarlar

P?nar Elmas, Sibel Akf?rat

Amaç

Ölçe?in temel amacı, ö?rencilerin akademik performanslar?n? veya görevlerini etkileyen olası ba?ar?s?zl?k durumlar?ndan önce veya sonra kulland?klar? psikolojik ve davran??sal mazeret bulma e?ilimi düzeylerini belirlemektir. Ara?t?rmacılar, bu e?ilimin bireyin özsayg?s?n? koruyup korumad??? ve bu koruyucu mekanizman?n ba?lang?çtaki özsayg? düzeyi ile nasıl bir etkile?im içinde oldu?unu incelemek için bu araç? geli?tirmif?lerdir.

Yap? (Construct)

Ö?rencilere Yönelik Mazeret Bulma E?ilimi Ölçe?i, ö?rencilerin kendilerini zorlu görevlerden veya potansiyel ba?ar?s?zl?klardan korumak için kulland?klar? bili?sel ve davran??sal stratejileri içeren tek boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle akademik ba?ar?s?zl?k durumunda bireyin yetenek eksikli?inden ziyade, kontrol edilemeyen d??sal veya geçici içsel faktörlere (yorgunluk, hastalık, dikkat da??n?kl??? vb.) at?fta bulunarak öz-de?eri koruma çabası olarak kavramsalla?tırılır.

Geçerlik

Ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amacıyla, toplanan verilere direkt oblik rotasyonlu faktör analizi uygulanm??tır. Analiz öncesinde örneklem yeterlili?ini de?erlendirmek için yap?lan testlerde, Kaiser Meyer Olkin (KMO) de?eri .70 olarak tespit edilmi?tir ki bu de?er, faktör analizinin uygulanabilir oldu?unu göstermektedir.

Ba?langıçtaki analizlerde, 7 maddenin faktör yükleri .20'nin altında kaldı?ı için bu maddeler ölçekten ç?karılm??tır. Tekrarlanan analizler sonucunda, geriye kalan 6 maddenin tek bir faktör altında toplandı?ı ve toplam varyansın %39'unu açıkladı?ı belirlenmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in mazeret bulma e?ilimi yap?sın? geçerli bir şekilde ölçtü?ünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlılık güvenilirli?i, maddeler arasındaki korelasyonlar incelenerek hesaplanm??tır. Yap?lan analizler sonucunda, ölçek maddelerinin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) Cronbach's Alpha = .74 olarak bulunmuştur. Bu de?er, psikometrik ölçütler açısından ölçe?in güvenilir ve tutarlı bir yapıya sahip oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, geli?tirme a?amasında yap?sal geçerlili?ini belirlemek üzere KMO Barlett testi ve Direkt Oblik Rotasyonlu Faktör Analizi kullanılarak incelenmi?tir. KMO de?eri (.70), veri setinin faktörle?tirme için uygun oldu?unu i?aret etmi?tir. Analiz sürecinde düşük faktör yüküne sahip 7 madde elenmi?tir. Son haliyle 6 maddeden oluşan ölçek, tek bir faktör olarak tanımlanmış ve bu faktör, ölçülen yapıya ait varyansın %39'unu açıklamı?tır. Bu bulgular, ölçe?in yap?sal olarak güçlü bir tek boyutlulu?a sahip oldu?unu kanıtlamaktadır.

Enstrüman

Test Tipi:

Geli?tirme (Özgün Ölçek Geli?tirme Çalışması)

Format:

Kendini De?erlendirme Ölçe?i

Derecelendirme:

5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır (1 = Beni hiç yansıtmıyor, 5 = Tamamen beni yansıtmıyor).

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ö?renciler (Akademik Çevrelerdeki Bireyler)

Ya? Grubu:

Genç Yeti?kinler ve Yeti?kinler (Üniversite ö?rencileri veya benzeri akademik ortamlardaki bireyler)

Popülasyon Detaylar?:

Özellikle akademik ba?ar? kayg?s? ve özsayg? koruma stratejileri sergileyen ö?rencilere yöneliktir.

Test Metodolojisi:

Ka??t-kalem veya dijital ortamda bireysel uygulama. Puanlama, maddelerin derecelendirmelerinin toplanmas? veya ortalamas?n?n alınmas? yoluyla yap?lmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz-Engel, Mazeret, Ba?ar?s?zl?k Atf?, Yap?s?sal Geçerlik, ?ç Tutarlılık, Cronbach's Alpha, Psikoloji Çal??malar? Dergisi

Yazarlar**Sorumlu Yazar:**

P?nar Elmas

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:

Bilgi Mevcut De?il

Kurumsal E-posta Adresleri:

pinar.elmas@adu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi:

Ayd?n Adnan Menderes Üniversitesi (Tahmini Kurum)

Özellikler, Ücret ve Test Yeri

Test Yeri:

2015

Kullanım Özellikleri ve Ücret:

Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için yazarlarla iletişime geçilmesi önerilir.

PDF Dosyası:

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ogrencilere-yonelik-mazeret-bulma-egilimi-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Elmas, P. ve Akferat, S. (2015). Mazeret Bulma Eğilimi ile Özsayı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mazeret Bulma Eğilimi Başarısızlık Durumunda Özsayıyı Korur Mu? Başlangıçtaki Özsayı Düzeyinin Rolü. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 34(2), 17-34.

Öğrencilere Yönelik Mazeret Bulma Eğilimi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Sabahları yorgun uyanıyorum, uykumu iyi alamıyorum.

Sınavlardan önce hep başım ağrır.

Çoğu zaman kendimi yorgun hissedirim.

Ders çalışmaya diğer işlerden vakit bulamıyorum.

Bir işte başarısız olma ihtimalim varsa o işe hiç girmem.

Dikkatim çok çabuk dağılıyor.